

## PM - Handlingsplan för budget i balans för samhällsutvecklingsnämnden år 2023

Årsprognosen för samhällsutvecklingsnämnden visar ett underskott på 4 450 tkr per april. Underskotten berör budgetposten Stadsbyggnad (detaljplaner), nedan benämnd detaljplaneverksamheten, om 4 400 tkr samt budgetposten avfallsverksamhet om 2 200 tkr. Enligt årsprognosen visar verksamheter ett överskott vid slutet av året vilket reducerar behov av åtgärder då prognosen för nämndens verksamheter utöver avfall visar ett underskott på 2 250 tkr.

Handlingsplanen ger förslag på åtgärder som bedöms ge 370 tkr i ekonomisk effekt innevarande år för avfall respektive 1 930 tkr för övriga verksamheter.

Detaljplaneverksamheten omsätter idag enligt budget omkring 7 000 tkr, varav cirka 700 tkr (10 %) kommer från kommunbidrag. Det innebär att verksamheten i huvudsak finansieras av externa medel genom plankostnadsavtal (för att bedriva detaljplaneprojekt). Det prognostiserade underskottet beror i huvudsak på att tidigare planerade detaljplaneprojekt inte har varit möjliga att drivas enligt tidigare planering då de har pausats eller avbrutits. Bakomliggande orsak varierar från fornfynd och genomförandeförmåga hos exploitör till nya politiska prioriteringar.

I och med ny föreskrift för avgifter för planverksamheten som antogs under 2022 finns som grund en ekonomisk utmaning då planverksamheten fortfarande har gamla underfinansierade så kallade BTA-avtal kvar, vilket ger osäkra förutsättningar för vilka intäkter verksamheten kommer ha. Denna osäkerhet beskrevs när ny föreskrift beslutades. Konsekvensen av ett stort antal projekt som inte följer tidigare planering läggs alltså till den tidigare osäkerheten med ny struktur för avgifter.

Flera åtgärder för att reducera underskottet vid årets slut är redan vidtagna inom detaljplaneverksamheten, se tabell 1. Till följd av planerade föräldraledigheter och positioner som inte kommer att återinsättas till följd av den ekonomiska situationen så kommer det ta tid innan nya projekt kan startas.

Avfallsverksamheten uppbär inget budgeterat kommunbidrag då hela verksamheten ska finansieras av taxekollektivet. Dock har verksamheten dragits med underskott under ett antal år vilket bland annat låg till grund för den verksamhetsanalys som genomfördes under hösten 2022. I analysen tydliggörs två starkt bidragande orsaker till underskott för både 2023 och tidigare år. Det är dels ofördelaktiga avtal kopplat återvinningscentral och materialersättning och dels att ersättning för fastighetsnära insamling av förpackningar från villor inte har erhållits från staten även om kommunen infört fyrfackskärl med insamling sedan några år tillbaka. Ersättning för fastighetsnära insamling är dock nu beslutad och börjar utgå från och med 2024.

Tabell 1: Redan vidtagna åtgärder i prognos per april.

| Vidtagna åtgärder i prognos                                | Effekt 2023 | Effekt 2024 | Effekt 2025 | Effekt 2026 | Totalt 2023-2026 | Risk och konsekvenser   | Förändring (kort/lång) | Svårighetsgrad (rangordning) | Tidsplan (start-slut)      |
|--|-------------|-------------|-------------|-------------|------------------|---|------------------------|------------------------------|----------------------------|
| Ej ersätta två planerade föräldraledigheter på planenheten | 420         | 0           | 0           | 0           | 420              | Att ej ersätta två föräldraledigheter minskar enhetens kapacitet avsevärt (2,5 tjänst inom detaljplanering kvarstår). Det finns även risk för att förlora ytterligare kompetens.<br>Produktiviteten minskar eftersom färre personer delar på de arbetsuppgifter som inte finansieras genom plankostnadsavtal.<br>Risk för kumulativa effekter, det vill säga att den ökade arbetsbelastningen medför svårigheter att arbeta/debitera i de projekt som kvarstår (vilket kan leda till ytterligare underskott).<br>Risk för behov av höjd plantaxa eftersom färre delar på gemensamma kostnader, se separat förslag till ytterligare åtgärder.<br>Risk att det utvecklingsarbete som pågår avstannar. | Kort                   | Enkel                        | 2023-09-15 till 2023-12-31 |
| Ej ersätta enhetsadministratör på planenheten              | 400         | 0           | 0           | 0           | 400              | Ökad belastning på övriga medarbetare inklusive chef på planenheten, samt på andra enheter som stöttar.<br>Svårigheter att hinna med namnsättningsärenden som enhetsadministratör drivit.<br>Risk för kumulativa effekter, dvs. att ökad arbetsbelastningen medför svårigheter att arbeta/debitera i de projekt som kvarstår (med ytterligare underskott som följd).<br>Risk att det utvecklingsarbete som pågår avstannar.   | Kort                   | Enkel                        | 2023-04-11 till 2023-12-31 |

|  |     |   |   |   |              |   |      |       |                            |
|--|-----|---|---|---|--------------|---|------|-------|----------------------------|
| Ej ersätta tjänsten som vattenplanerare                            | 300 | 0 | 0 | 0 | 300          | Ersätts delvis av konsult, sämre förutsättningar för en effektiv samhällsbyggnadsprocess.<br>Kvalitet på projekt minskar med risk för framtida inbyggda problem i bebyggelsen som följd.<br>Projekt blir svårare att bedriva och genomföra utan expertkompetens inom området pga utmaningar i kommunen relaterat vatten.<br>Svårigheter att ta ställning vid olika avvägningar och bedriva de strategiska projekt som pågår (med försämrad kvalitet som följd). | Kort | Enkel | 2023-03-01 till 2023-12-31 |
| Planerad omorganisation för SBK innebär minskade kostnader för SUN | 350 |   |   |   | 350          | Risker och konsekvenser hanterade genom formaliserad process.   | Lång | Enkel | 2023-06-01 och framåt      |
| <b>Total</b>   |     |   |   |   | <b>1 470</b> |   |      |       |                            |

Trots redan vidtagna åtgärder kvarstår ett större underskott inom planverksamheten i prognos för april (-4 400 tkr). Fler åtgärder för att erhålla ekonomi per balans vid årets slut behövs därmed. I tabell 2 presenteras de åtgärder som kan vidtas inom hela nämndens verksamhetsområde då det inte är möjligt att uppnå en ekonomi i balans enbart genom att vidta åtgärder inom budgetposten Stadsbyggnad (detaljplaner). Avfallsverksamheten redovisas separat i tabell 3.

Tabell 2: Förslag åtgärder för att erhålla budget i balans för nämndens verksamheter exklusive avfallsverksamheten.

| Förslag på åtgärder   | Effekt 2023 | Effekt 2024 | Effekt 2025 | Effekt 2026 | Totalt 2023-2026 | Risk och konsekvenser   | Förändring (kort/lång) | Svårighetsgrad (rangordning) | Tidsplan (start-slut) |
|---|-------------|-------------|-------------|-------------|------------------|---|------------------------|------------------------------|-----------------------|
| <b>Färre utredningar och strategiska projekt</b>  |             |             |             |             |                  |   |                        |                              |                       |
| Ej utreda område vid kommungräns mot Uppsala (Nysala/verksamhet sområde vid ny trafikplats)         | 350         | 0           | 0           | 0           | 350              | Svårigheter att ta ställning till framtida markanvändning i översiktsplanen mot kommungränsen Uppsala. Beslut ej grundat på utredning vilket innebär att eventuella ställningstaganden saknar grund och utvecklingens förutsättningar blir därmed osäkra. Följer ej skrivningar kring Nysala i 4-spårsvtal. | Kort                   | Enkel                        | Under 2023            |
| Ej bedriva översiktlig planering för exv. ytkrävande idrottsanläggningar och ny återvinningscentral | 250         | 0           | 0           | 0           | 250              | Svårigheter att ta ställning till placering av nya anläggningar samt fortsätta detaljplaneläggning av Kölängens fotbollsplaner på grund av att ianspråktagande av jordbruksmark inte kan motiveras. Svårigheter med placering av en ny återvinningscentral.   | Kort                   | Enkel                        | Under 2023            |
| Bedriva MKB för ÖP internt, inkl. scenarier och kommunalekonomiska analyser                         | 700         | 0           | 0           | 0           | 700              | Översiktsplan försenas på grund av intern hantering. Kommunalekonomiska analyser av de scenarier som tas fram kan inte framarbetas.   | Kort                   | Enkel                        | Under 2023            |

| Åtgärder parkdrift                              |     |   |   |   |     |  |      |       |            |
|---|-----|---|---|---|-----|--|------|-------|------------|
| Plantering järnvägsstation                      | 100 | 0 | 0 | 0 | 100 | Planteringar vid järnvägsstationen har en underhållsskuld och är idag i behov av omgrävning/omplantering. Växtmaterialet i planteringarna är undanträngda och i dåligt skick och kommer sannolikt att dö ut så att inget kan återanvändas om de inte åtgärdas snarast. Konsekvensen av att inte göra detta är att planteringen fortsättningsvis kommer att vara svårunderhållen genom städning och ogrärensning. Planteringen ger ett ostädat första intryck för besökare som kommer genom gångtunneln, vilket kan påverka kommunens attraktionskraft. | Kort | Enkel | Under 2023 |
| Åtgärder gatudrift                              |     |   |   |   |     |  |      |       |            |
| Minskad omfattning drift och underhåll av gator | 260 | 0 | 0 | 0 | 260 | Den totala budgeten för drift och underhåll minskas med konsekvensen att barmarksdrift i form av reparation av trasiga stenbelagda ytor och kantsten görs i mycket begränsad omfattning liksom underhållsmålning av vägmarkeringar, byte av vägmärken och asfaltering vid spårbildning och sprickor i slitlagret. Underhåll av växtlighet i vägren och kantskärning begränsas liksom underhåll av buskage och borttagning av växtlighet av ogräs i hårdgjorda ytor kan inte prioriteras.   | Kort | Enkel | Under 2023 |

| Övriga åtgärder                      |     |   |   |   |              |   |      |       |                       |
|--------------------------------------|-----|---|---|---|--------------|---|------|-------|-----------------------|
| Begränsning utbildning och konferens | 100 | 0 | 0 | 0 | 100          | Avstannad kompetensutveckling, svårigheter att omvärldsbevaka förutsättningar och förändringar.<br>Påverkan av attraktivitet som arbetsgivare, med risk för avsaknad av motivation och i en förlängning svårigheter att behålla personal. | Kort | Enkel | Under 2023            |
| Höja plantaxan                       | 170 | 0 | 0 | 0 | 170          | Risk för sämre anseende i näringslivet med höjning av taxa i en lågkonjunktur.  | Lång | Enkel | Under 2023 och framåt |
| <b>Total</b>                         |     |   |   |   | <b>1 930</b> |   |      |       |                       |

Tabell 3: Förslag åtgärder för att erhålla budget i balans för budgetposten avfall.

| Förslag på åtgärder                                   | Effekt 2023 | Effekt 2024 | Effekt 2025 | Effekt 2026 | Totalt 2023-2026 | Risk och konsekvenser | Förändring (kort/lång) | Svårighetsgrad (rangordning) | Tidsplan (start-slut) |
|---|-------------|-------------|-------------|-------------|------------------|-----------------------|------------------------|------------------------------|-----------------------|
| Ökad försäljning av företagskort Kretsloppsparken     | 130         | 0           | 0           | 0           | 130              |                       | Lång                   | Enkel                        | Under 2023            |
| Ökad återvinning och säkrad hantering impregnerat trä | 90          | 0           | 0           | 0           | 90               |                       | Lång                   | Enkel                        | Från 2023-05          |
| Flisning av grönavfall                                | 150         | 0           | 0           | 0           | 150              |                       | Lång                   | Enkel                        | Från 2023-06          |
| <b>Total</b>  |             |             |             |             | <b>370</b>       |                       |                        |                              |                       |